faţa bisericei Sf-ţii Voevozi, Asociaţiei „Patriarhul ...i" intonează cântece de ... Din loc în loc, pe trotuar, aşezate diferitele asociaţii ...rporaţiuni cu drapelele lor, ...ele primare şi secundare. ...faţa gării de Nord, trupele ...ormat un careu, care este ...t de altul mai mic format ...iterii din garnizoană. ...stânga, la intrare, pe mica ...ă din faţa gării, se afla ...at un cenotaf îmbrăcat în ...u pe care era aşezat pe un ...rt, o mare urnă fumegândă ...mântată în catifea neagră ...icolor cernit, strejuită de patru urne mai mici, ar...i.

... acoperişurile gării de ...I şi la ferestre, mulţimea forma un brâu mişcător, pictat în nesfârşit număr de culori.

Pe treptele de intrare ale gării, drapelele tuturor regimentelor sunt strânse să dea ultimul salut Regelui Ferdinand.

Faţada gării era complet drapată şi ornată cu tricolor, un covor negru era întins, de afară până la eşirea pe peron.

Salonul regal de recepţie era deasemenea drapat în negru şi împodobit cu plante de seră.

Peste ieşirea din salon era construit un baldachin şi dealungul peronului se afla aşezat un covor roşu, acoperit cu negru.

Cortegiul soseşte în piaţa gării de Nord şi opreşte în faţa peronului.

In gara de Nord

...ora 10 şi 20, au sosit în gara ...Nord MM. LL. Regina Maria, ...ina Elisabeta şi Regina Ma...ra. AA. LL. RR. Principesele ...a şi Ileana.

...a intrare, au fost întâmpinate ...doamnele de onoare şi doam... palatului şi conduse în sa...l regal.

...ortegiul regal mortuar in...nd în piaţa gării, gărzile cu ...pelele s'au înşirat pe două ...duri, formând un coridor ...n care a trecut afetul cu ră...şiţele pământeşti ale Regelui ...dinand.

...a intrare, sicriul a fost ridi... depe afet, de adjutanţii re...li şi trecut prin salonul de ...epţie, pe peron.

In acest moment, compania de ...oare din reg. 1 grăniceri, cu ...pel şi muzică, a dat onoru...e, iar muzica a intonat „Im...l Regal".

MM. LL. Reginele şi AA. LL. ...R. Principesele şi Principii şi ...nii miniştri au urmat si...ul până la vagonul mortuar, ...e se afla pe linia întâi, toc...i la capătul peronului, chiar ... faţa companiei de onoare.

Vagonul mortuar era un vagon ...gal, transformat anume pentru ...est scop, având la mijloc un ...tafalc acoperit cu catifea ro...ie.

Pe din afară, vagonul era îm...odobit cu ghirlande verzi.

Dintre toate coroanele, s'au depus pe sicriu numai aceea a M. S. Regelui Alexandru, ale nepoţilor şi nepoatelor M. S. Regelui Ferdinand, Principii Frideric, Francisc Iosif şi Principesele Margaretta, Maria şi Alice, coroana Principelui şi Principesei Wilhelm şi Adelgunde de Hohenzollern, fratele şi cumnata Regelui Ferdinand, jerba fostului prinţ Carol, şi coroana de argint a armatei iugoslave.

După ce sicriul a fost aşezat în vagonul mortuar, membrii Familiei Regale s'au urcat în trenul regal mortuar, la care erau ataşate 7 vagoane.

Precis, la ora 11 şi 30, trenul mortuar s'a pus în mişcare.

Compania de onoare a dat onorurile şi muzica a intonat „Imnul Regal".

In faţa companiei de onoare, se aflau d-nii general I. Popescu, Franasovici, subsecretar de stat şi generalul Nicoleanu, prefectul poliţiei, cari au rămas în Capitală.

Membrii regenţei, d-nii miniştri, misiunile străine, clerul, parlamentarii şi invitaţii, au plecat în trei trenuri speciale la Curtea de Argeş.

Două au plecat înaintea trenului mortuar regal şi al treilea în urma lui.

Dela Bucureşti la Curtea-de-Argeş

Pe largul câmpiei româneşti, în arşiţa lui Cuptor, pe plaiurile pline de rod, înalţii demnitari ai ţării petreceau la locul de veşnică odihnă, la Curtea-de-Argeş, în goana trenurilor, pe Marele Rege, care o viaţă întreagă a jertfit pentru neamul românesc cele mai alese însuşiri, ca să înalţe Ţara, să o învrednicească printre cele dintâi între popoarele lumii.

In toate gările, pe tot parcursul dela Bucureşti până la Curtea-de-Argeş şi dealungul căii ferate, neamul românesc în ce are el mai de nădejde: *ţărănimea*, a ieşit în portul ei pitoresc, pretutindeni în întâmpinarea trenului mortuar, să aducă pioasa închinare memoriei celui mai iubit Suveran, care i-a purtat durerile şi bucuriile, grijile, însemnările şi voia bună, ca un adevărat părinte.

Zeci de mii de ţărani ieşiţi dealungul drumului din urmă al Marelui Domnitor, cântau, ca la moartea lui Ştefan-cel-Mare, şi a celorlalţi mari voevozi, rugăciuni de preamărire, toţi într'o evlavie şi într'o ţinută de mucenici ai muncii şi ai gliei.

Toate gările mai de seamă, ca Chitila, Titu, Găeşti, Goleşti, Piteşti, Bascov şi Curtea-de-Argeş erau cernite cu o aleasă distincţie, cu adevărat ca pentru un Rege mare şi iubit.

In toate gările, clerul localităţilor slujea şi înălţa rugăciuni pentru odihna sufletului Făuritorului României întregite, corurile şcoalelor, cu drapelele cernite, cântau imnuri de slavă, autorităţile locale toate exprimau durerea obştească.

Ostaşii ţării, înşiruiţi, la intervale mici, dealungul întregului parcurs, aduceau ultimul salut Marelui lor Căpitan şi păreau, în înmărmurirea lor, figuri de bronz, impunătoare.

In întreaga fire răsunau clopotele tuturor bisericilor şi mănăstirilor, risipite pe întinsul plaiurilor. Erau deosebit de impresionante aceste tropare, cari se desprindeau din arama sfintelor lăcaşuri.

Trenurile cu marii demnitari ai ţării, cu misiunile străine şi cu reprezentanţii tuturor ţărilor au sosit între orele 3 şi 4 în Curtea-de-Argeş.

Potrivit programului, toţi şi-au luat locurile însemnate, pe peronul gării.

IN GARA CURTEA-DE-ARGEŞ

Gara Curtea-de-Argeş era cernită în chip cu totul impresionant. Sala de onoare era transformată într'un imens cort negru cu dungi de purpură cernită, iar jos, jur împrejurul podelii, un chenar de frunze de lauri, de ederă şi de stejar împlinea măreţia.

Faţada gării era brăzdată de făşii mari de tricolor îndoliat şi un baldachin funerar, cu amfore cu tămâie şi smirnă de amândouă laturile, se îmbina spre intrarea în sala de onoare. Lucrarea minunată se datoreşte d-lui inspector A. Eteiu, căruia i se cuvine toată lauda.

In dosul gării, afetul de tun aştepta cu cei şase cai, sicriul regal.

Deosebit de impresionanţi erau miile ţărani, cari aşteptau pe dealul din spatele gării, ca într'un urias amfiteatru roman, să primească în oraşul Marilor Domnitori, rămăşiţele pământeşti ale Suveranului, apus în glorie.

Pe peronul gării, o companie de onoare cu muzică şi drapel aşteaptă să dea onorurile, iar straja o făceau cohortele de cercetaşi „Păstorul Bucur", Sinaia, Sibiu, Constanţa, Bălţi şi Soroca, cu drapelele lor, sub comanda d-lui Constantin Nedelcu.

In jurul baldachinului erau grupaţi foştii preşedinţi de consiliu, preşedinţii şi foştii preşedinţi ai Corpurilor legiuitoare, membrii Casaţiei, generalii, şefii partidelor politice.

La ora 4 şi 15, trenul mortuar, sub conducerea d-lui N. Pavelescu, directorul trenurilor regale, soseşte cu locomotivele cernite, conduse de d. ing.-inspector Iosif Bălăşescu.

Se face o linişte desăvârşită. Muzica intonează Imnul Regal şi trenul se opreşte încet.

SCOBORIREA SICRIULUI DIN TREN

Din vagonul mortuar, oprit exact în faţa baldachinului funerar, aghiotanţii regali coboară sicriul pe umeri şi-l duc prin sala de onoare la afetul de tun pe care-l aşează, în vreme ce bubuitul tunurilor, muzica militară şi corurile dau onorurile şi aduc slavă memoriei Regelui, care s'a stins.

Sicriul este urmat până la afet de M. S. Regina noastră Maria, MM. LL. Regina Maria şi Regele Alexandru ai Iugoslaviei, M. S. Regina Elisabeta a Greciei, A. S. R. Principesa-Mamă Elena, A. S. R. Principesa Ileana, A. S. R. Principii de Hohenlohe şi de Hohenzollern, de d. Ion I. C. Brătianu şi membrii guvernului, şi de toţi înalţii demnitari ai ţării şi ai străinătăţii.

FORMAREA CORTEGIULUI

Cortegiul s'a format apoi în aceeaş ordine, ca la plecarea dela palatul Cotroceni. Urmau apoi d-nii Ioaniţescu, prefectul judeţului Argeş, C. Demetrescu, poliţaiul oraşului Curtea-de-Argeş cu întreg consiliul comunal şi primarii comunelor din judeţul Argeş.

In cortegiu, urmau după membrii Familiei Regale, ambasadorii special împuterniciţi să reprezinte pe şefii statelor şi anume d-nii miniştri Grey din partea Angliei, Clinchant (Franţa), Durazzo (Italia), Minetomo (Japonia), Culbertson (Statele-Unite ale Americei), de Cordenas (Spania), Brederode (Portugalia), von Mutius (Germania), Szenbeck (Polonia), Robyns de Schneidauer (Belgia), Kunzl-Jizersky (Cehoslovacia), Alströmer (Suedia), Collas (Grecia), Ninko Perici ministrul instrucţiunii publice iugoslav, Al. Miorici ministrul politicii sociale iugoslave, St. Pavlovici subsecretar de stat al afacerilor străine din Belgrad, Ciolac Antici ministrul Iugoslaviei la Bucureşti, deputaţii iugoslavi Ifcovici Monici, Slavco Secerov şi D. Adamovici, şeful protocolului iugoslav şi Ilya Joukici, toţi reprezentând Iugoslavia, Arnstedt (Danemarca); Refet Bey (Turcia), Lukesch (Austria), Villiani (Ungaria), Ritter (Elveţia), de Nagel (Olanda), Pomenoff (Bulgaria), Dogani (Albania) şi Orghidan (Letonia).

Şi astfel, în tăcerea majestoasă a durerii, cortegiul a urmat carul mortuar spre locul de veci, la mănăstirea Curtea de Argeş.

ZIARIŞTI DIN LUMEA INTREAGA

Dar în afară de reprezentanţii ţărilor, ziarişti din toată lumea, trimişi speciali ai marilor cotidiane de pe tot cuprinsul pământului, au participat la funerariile Intemeietorului României întregite, tălmăcind pentru sutele de milioane de oameni durerea neamului românesc.

✦

Operatori cinematografici din marile centre apusene, ca şi din ţară dela principalele instituţii culturale şi ale armatei, ca şi fotografi români şi străini, au prins în obiectivele lor toate momentele de căpetenie din trista ceremonie şi la Bucureşti şi Curtea de Argeş.

Mănăstirea Curtea-de-Argeş în care a fost aşezat spre veşnica odihnă Regele Ferdinand I

La Curtea de Argeş

Liniştita cetate a Basarabilor, cu steagurile ei îndoliate fluturate de vântul ce risipea zăduful lui Cuptor, cu străzile gemând de norod în haine de sărbătoare şi cu mulţimea de oşteni cu echipament de luptă, părea o cetate o cetate asediată, care pioasă şi îndurerată îşi îngropa Voevodul mort întru mărirea şi gloria ei.

ZILE DE MARE SARBATOARE ŞI ZILE DE TRISTEŢE

Curtea de Argeş oraş cu ritm de viaţă domoală, în care noutatea e procurată de pelerini la mănăstirea cea clădită cu jertfa lui Manole Meşterul între meşteri, nu a fost sortită solemnităţilor care înflăcărând inimile exaltă bucuria de a fi român. O singură dată oraşul ales de întemeietorii săi Basarabi ca loc de domnire a îmbrăcat vestmintele zilelor de sărbătoare sgomotoasă; a fost atunci când la hotărîrea Regelui Carol, marele arhitect Leconte de Nouy a ridicat din ruine mănăstirea lui Neagoe Basarab, minune între minuni.

De atunci viaţa orăşelului a fost profund răscolită doar de două solemnităţi triste, înmormântarea Regelui Carol, întemeietor de viaţă nouă în Principatele a căror unire a fost consfinţită cu jertfa de sânge a dorobanţilor şi de înmormântarea Reginei Elisabeta, mama răniţilor de la Plevna, şi tovarăşa celui care a fundat Regatul românesc.

A venit războiul cu suferinţele-i crude şi a venit victoria cu triumful neamului românesc asupra duşmanilor şi asupra timpului trecut, dar oraşul n'a fost desprins din ceeace e viaţa lui de toate zilele.

Când zilele trecute moartea a răpit din lumea celor vii pe Acela căruia veacurile se vor întrece în a-I glorifica faptele-I mărețe şi s'a vestit că Intemeietorul României-Mari va fi îngropat în mănăstirea de la Curtea de Argeş, oraşul întristat a început pregătirile pentru cinstirea cea de pe urmă a marelui Rege.

N'a fost efuzie de negru care mohorăşte simţirea şi sufletul; n'au fluturat stinghere oriflame negre pe colţuri de case şi balcoane, ci din belşug numai tricoloruri îndoliate, fiindcă ţara întreagă e în doliu şi armonia dintre culori şi simţiri e mai desăvârşită.

Când bogăţia lipseşte, şi nu totdeauna aceasta e lucrul cel mai de merit, trebuie să preţuim în împătrită valoare, risipa de suflet care acuma s'a întruchipat în cea mai perfectă ordine.

Şi cine nu înţelege cât de mult înseamnă ordinea într'o zi ca cea de eri, nu poate înţelege nici fundamentul unei organizaţii de Stat.

PRIMARII DIN TOATA ŢARA

Dacă am fixa precis numărul celor cari au venit să asiste la profund pioasa ceremonie de ieri, am cădea sigur în eroarea unui prea mult sau unui prea puţin. Dar este adevărul adevărat că pe lângă primarii veniţi oficial din toate unghiurile ţării şi care formau pe o margine a drumului ce duce la mănăstire, un chenar din culori şi nuanţe felurite — au venit acolo oameni sărmani de pretutindeni.

Destul să cităm pe cei doi tineri veniţi dintr'un colţ îndepărtat al Ardealului, şi cari în cel mai pur dialect ne rugau să le înlesnim putinţa să vadă locul unde avea să se odihnească de veci Marele Rege Ferdinand.

Erau nespus de mulţi bucureşteni, cari au îndurat cu stoicismul lor caracteristic căldura şi praful celor 150 de kilometri străbătuţi în autobuzele ce se legănau tot timpul ca nişte corăbii perfect echilibrate. Dar dacă ceilalţi orăşeni ajunşi acolo umblau în căutarea unui loc de privit cortegiul şi isbuteau greu să-l dobândească, bucureştenii mai sprinteni şi mai versaţi nu s'au străduit mult după ele.

Drumul până la mănăstire, lung, puţin umbrit şi făcut pe o arşiţă aspră, era urmat de toţi în tăcere, şi cu smerenia pelegrinilor care se duc la locul sfânt. Poate nimic nu era mai impresionant decât acest nesfârşit şir al acelora care se îndreptau spre mănăstire.

Cu răbdare au aşteptat să vadă cosciugul Regelui lor, bătrâni şi copii şi mame cu prunci în braţe, de dis de dimineaţă şi până spre apus, când tunurile au vestit bubuind, că rămăşiţele Regelui Ferdinand cel loial, au fost pogorîte din tren, spre a fi duse în locul de veci.

Cortegiul în ordinea cunoscută a urmat prin cele două rânduri compacte de privitori înlăcrimaţi pe o distanţă de trei kilometri până la mănăstire. Incet, impresionant. Şi nu i se va putea nimănui şterge din minte momentele când lumânările primarilor au început să se aprindă una câte una încet, până la cel din urmă dela poarta mănăstirii, şi convoiul funerar care trecea pe lângă lanţul de lumânări aprinse întovărăşit de cântecele preoţilor, de bubuitul neîntrerupt al tunurilor şi de vuietul de jale al clopotelor.

Liniştea a fost stăpână fiindcă curiozitatea omenească a fost stăpânită şi biruită de pateticul sublim şi îndurerat al acelor clipe. Nici în momentele din urmă, după terminarea pioasei solemnităţi, oamenii nu s'au îndreptat grăbiţi spre eşire, ci îngânduraţi şi trişti. Fiecare era stăpânit de amintirile sale personale, şi îşi depăna firul gândurilor domol şi mâhnit, fiindcă nu-i nimeni dintre acei care să fi fost la Curtea de Argeş, şi să nu aibă a-şi aminti ceva de Acela care în doisprezece ani de domnie a doborît un trecut rău de un mileniu şi care a înfăptuit România de totdeauna a tuturor românilor.

In amurg, când oraşul începuse să se golească de pelerini, şi să-şi reia viaţa-i de toate zilele, un necunoscut privind din gară spre zarea mănăstirii, spovedi îngândurat, un simţământ al tuturor.

Cei din Curtea de Argeş pot să fie fericiţi: Il vor avea tot timpul aproape de s...

Membrii guvernului urmând cortegiul

La lăcaşul de veci

Un bubuit de tun. Vestea, că trenul mortuar intră în gară. Mulţimea uriaşe amuţeşte. Comenzi date aproape în şoaptă. Ofiţerii, înfioraţi, nu-şi pot regăsi glasul ferm de totdeauna. Dar soldaţii n'au nevoie de comenzi. Insuşi primul bubuit de tun, pe care auzurile aţintite îl aşteptau de mult, cu înfrigurare şi pe care, acum, lunca Argeşului îl prelungeşte, îl transformă în val şi-l repetă, îi face să tresară şi — instinctiv, — să execute mişcările cuvenite. Lumânările se aprind. Lumini mărunte şterse de lumina mare a zilei, cari, totuşi, dau strălucire obrajilor palizi de emoţie şi ochilor aprinşi de nelinişte. Un pâlc de nori aruncă peste mulţime o umbră de înoptare. Atmosferă de denie, a cărei imobilitate şi taină sunt turburate de dangătul prelung, unduios, jalnic, al clopotelor. Pulsări în ritmul dangătului dureros. Respiraţii întrerupe. Un veteran de la 77 nu poate ţine piept emoţiei. Pleacă genunchii, se închină şi-şi lipeşte fruntea de nisip. Inspectorul administrativ însărcinat cu executarea măsurilor de ordine trece într'un automobil. Ar vrea să mai dea indicaţii, dar tăcerea şi înfiorarea mulţimei îl contagiază. Probabil i se pare că trepidaţia motorului e o impietate în mijlocul obştestei smerenii. Coboară şi renunţând să rostească un singur cuvânt, se pierde într'un grup mut de ţărani porniţi tocmai din Satul Mare.

Trei automobile apar în lungul şoselei. Văluri cernite le căptuşeşte capotele. Luminile aprinse se cern prin crepuri negre. Şofeurii au oprit duduitul motoarelor. Maşinile, tăcute, pătrund pe porţile mănăstirei, cotesc pe aleele din dreapta parcului şi stopează la scara palatului regal. Din cea dintâi coboară, pierdute în voaluri de doliu, M. Sa Regina Maria şi A. S. R. Principesa mamă Elena. Din a doua, M. M. Lor Reginele Elisabeta şi Marioara şi A. S. R. Principesa Ileana. Din a treia, curteni şi doamne de onoare, cari înconjură de aproape regala Familie îndurerată.

In urma lor, se închid fără sgomot, uşile principale ale palatului îmbrăcat în zăbranic de cernire.

✦

In spaţiul încremenit, clopotele continuă trista lor litanie.

Deodată, capetele se descopăr. Ofiţeri şi soldaţi încremenesc, „prezentând arma". Trec drapelele. Drapele în sdrenţe, drapele glorioase, purtând Sfânta podoabă a decoraţiilor cu spade, a decoraţiile smulse cu jertfă de vieţi tinere, pe câmpul de luptă, de moarte — şi de strălucire. Drapelele fac chenar aleei, care duce dela poarta mănăstirei, la intrarea dumnezeescului lăcaş al lui Manole.

Apoi, în procesiune evlavioasă, marele sobor de preoţi în veşminte, pe cari răuresc aurul şi argintul greu, în frunte cu Marii Preoţi ai ţinuturilor ţării: I. P. S. S. Pimen al Moldovei, I. P. S. S. Neculae al Ardealului, I. P. S. S. Nectarie al Bucovinei, I. P. S. S. Gurie al Basarabiei; apoi P. S. S. Justinian al Ismailului, P. S. S. Gherontie al Tomisului, P. S. S. Nichita al Argeşului, P. S. S. Ghenadie al Buzăului, P. S. S. Lucian al Romanului, P. S. S. Stroe, episcop militar. Din sobor, se deosebeşte silueta uriaşe a arhideaconului Ursache, vestitul bas al arhiepiscopiei Chişinăului, a cărui puternică voce de bas dă cântărilor bisericeşti turburătoare adâncime. Grupul preoţilor urmează paşii Inalţilor Purtători de cârjă şi se rânduiesc în faţa aghezmatarului dela intrarea catedralei, sub cupola căruia, înecat în zăbranice negre, e rânduit catafalcul, la care se face cel din urmă prohod, înaintea coborirei în criptă a sicriului.

Vitejii neamului, cari se regăsesc azi în variatele haine ale vremei de pace, dar pe cari îi înfrăţeşte crucea bravilor, purtând numele marelui Voevod Mihai, fac front în dreapta aghiazmatarului, aşteptând să se plece pentru cea din urmă dată în faţa Marelui Căpitan al ordinului.

Mai dinainte, rânduiseră front în dreapta bisericii, bravii dela 1877, dela 1913 şi dela 1916—1918, jalnice, dar glorioase apariţii şi văduvele celor cari şi-au dăruit vieţile în luptă; iar în stânga, căpeteniile dregătorilor ţărei, foştii sfetnici ai Tronului.

✦

Litania clopotelor conteneşte. De departe, dinspre oraş, au isbucnit acordurile viguroase ale imnul regal. Muzicile militare din curtea mănăstirei isbucnesc şi ele. Se apropie tristul convoi. Drapelele se pleacă şi sub bolta verde a pomilor de pe marginea aleei, fac bolta multicoloră a faldurilor, pe cari soarele şi ploaia şi pulberea şi focul luptelor, le-au dat toate nuanţele roşului, galbenului şi albastrului.

In rânduri de câte trei, apar venerabilii armatei: gen. Prezan, fostul comandant al armatei I-a de luptă, purtând pe o perniţă roşie Coroana şi având la dreapta şi stânga pe generalii Petala şi Referendaru; gen. Mărdărăscu, strălucitul ostaş dela Budapesta, purtând pe o altă perniţă buzduganul Domnitorilor români şi fiind încadrat de generalii Sinescu şi Razu. Glorioşii generali se pleacă în faţa Reginelor şi Principeselor sosite la aghiazmatarul prohodului din urmă, apoi se rânduiesc la căpătâiul catafalcului.

Şeful Casei militare a fostului Domnitor deschide drumul. Apoi, aghiotanţii regali şi ofiţeri din toate armele, poartă pe umeri sicriul închizând pentru totdeauna rămăşiţele de lut ale Bunului Suveran. Convoiul trece pe sub bolta steagurilor închinate. Acordurile imnului regal urmează în surdină. Impetuozitatea muzicei s'a prefăcut în duioşie. Unui ofiţer dela garda drapelului, regimentului respectiv i s'au împăinjenit privirile. Braţul cu sabia trasă, braţul care nu i-a tremurat pe câmpul de prăpăd, îi tremură acum. Un suspin e mai tare decât silinţele de a se stăpâni. Soldaţii, „băieţii" lui, îl aud. Şi plâng, aşa încremeniţi, cu arma „pentru onor".

Cu capetele plecate, urmează membrii regenţei, miniştrii, foştii primi miniştri, trimişii străluciţi ai străinătăţii, studenţii, corporaţiile...

✦

Când sicriul e coborit de pe umeri pe catafalc, privirile tuturor se îndreaptă, ca o încercare de mângâiere şi îmbărbătare, către augusta Soţie şi către Fiicele Ei. M. Sa Regina Maria e neclintită. Majestăţei Reginei şi majestăţei frumuseţii, s'a adăugat majestatea durerei. A durerei uriaşe, pe care o biată putere omenească cearcă s'o nimicească. Dar biata putere omenească n'ajunge. O clipă de şovăială. Suverana caută cu privirile un sprijin. A găsit şi se îndreaptă către d-na Eliza I. C. Brătianu, care i-a cuprins mâinele, le-a dus la frunte şi i-a primit desnădăjduita îmbrăţişare.

M. Sa se înapoiază, reazămă umărul de unul dintre cei patru stâlpi ai aghiazmatarului, îşi pleacă şi cuprinde capul în unghiul braţului drept şi rămâne aşa, până la sfârşitul tristei slujbe religioase. Augustele Fiice s'au apropiat şi au înconjurat-o şi acolo, numai la un pas, îşi continuă plânsul, stăpânit, purtându-şi batista când la ochi, să oprească năvala lacrimilor, când la buze, să înăbuşe suspinele.

Prohodul s'a sfârşit, pe ultima „Veşnica pomenire" intonată de corul patriarhiei. Ofiţerii ridică sicriul şi-l pornesc înăuntrul bisericei. Reginele şi Principesele îl urmează. Când sicriul e lăsat lângă cripta, care-l va închide pentru totdeauna, Regina îngenunche şi-l sărută. M. Sa Regina Marioara îşi ajută Mama să se ridice. Incepe un cuvânt de îmbărbătare: — Mamă, Tatăl nostru...

Dar suspinele o înăbuşe. Şi cade la pieptul augustei Mame, îmbrăţişând-O îndelungat, zguduită de plâns. „Cu neputinţă să poată fi înfăţişat sfâşietorul spectacol.

In pronaosul catedralei, la dreapta, sub lespezi de marmură grea, cu inscripţiile simple: „Carol" „Elisabeta", odihnesc primi regi ai României. In stânga, a fost săpată cripta, care eri, a cuprins pentru vecie, rămăşiţele pământeşti ale celui dintâi Rege al României Mari. Cripta e simplă. Zidită în beton armat. Toate feţele au culoarea purpurei şi poartă numele Regelui Ferdinand.

După încheierea tristei ceremonii, în prezenţa d-lor I. I. C. Brătianu, prim-ministru, Stelian Popescu, ministru al justiţiei, C. Hiott, ministru al Palatului, Al. Lapedatu, ministru al cultelor, Alex. Popescu-Necşeşti, secretar general al ministerului justiţiei şi P. S. Sale episcopului Nichita al Argeşului, cripta a fost boltită până la nivelul pământului şi apoi pecetluită provizoriu, cu o lespede de marmoră. Mai târziu, se va aşeza o lespede de marmoră identică celor de pe mormintele Regelui Carol şi Reginei Elisabeta.

Despre executarea acestei îndatoriri, vorbeşte un document, care a fost întocmit Duminică, semnat de persoanele prezente şi care va rămâne în arhivele Statului, ale Casei Regale şi ale Sfintei mănăstiri Curtea-de-Argeş.

Meritul Reginei Maria

Intr'un lung articol din fruntea lui „Journal", găsim următoarele rânduri:

„Născut în 1865, Principele Ferdinand s'a dat pe de-a'ntregul României. Este un fapt indiscutabil că intervenţia Sa în favoarea Aliaţilor a exercitat o foarte mare înrâurire, atunci când Regele Carol s'a găsit la răspântie în orele tragice dela începutul lui August 1914. Suveranul român n'avea de luptat numai în contra unor atracţiuni de familie. Fără îndoială, pactul era strict defensiv, şi România, la fel cu Italia, n'a avut de cât să observe litera exactă a tratatelor ca să se scuture de agresiunea germană. Totuş, s'a pus un caz de conştiinţă, infinit de tulburător. Soluţia ce i s'a dat onorează pe principii cari au ştiut s'asculte vocea dreptului şi a justiţiei mai mult decât pe a dragostei.

In acea clipă solemnă, Prinţul Moştenitor nu s'a găsit singur cu oamenii de stat cei mai cu vază, Take Ionescu şi Brătianu, ca să sfătuiască o prudentă neutralitate în aşteptarea unei evoluţii mai hotărîtoare. S'a exercitat o acţiune mai accentuată: a Principesei energice pe care Principele Moştenitor o asociase vieţii Sale.

Principele Ferdinand se căsătorise în 1893 cu principesa Maria de Saxa Coburg-Gotha, fiica ducelui de Edinburg şi a Marei Ducese Maria a Rusiei. Era pe atunci cea mai frumoasă principesă din almanahul de Gotha.

O nepoată a reginei Victoria, o descendentă a ţarilor, putea să rămână insensibilă în faţa unui conflict ce găsea Anglia şi Rusia aliate? O femee ambiţioasă putea să lase să treacă o ocazie de a se răspunde la apelurile iredentiste, care veneau de dincolo de Carpaţi, dela fraţii despărţiţi din Transilvania cari anzeau apelul dreptului popoarelor? Nu numai neutralitatea, dar războiul aştepta pe Prinţii urcaţi pe tron la 8 Octombrie 1914, prin moartea Regelui Carol I.

In August 1916 bătu ceasul de luptă. Verdun rezistă. Ofensiva de pe Somme este deslănţuită. Ofensiva germană este ţinută în loc pe frontul rus. România îşi aruncă sabia în balanţă. Poate că ea nu se aştepta la tragica surprindere a fulgerătoarei ofensive a lui Mackensen. Ceeace este sigur, este că încercarea n'a zdruncinat hotărîrea românilor. Ei au rezistat până 'n momentul trădării bolşevice.

Regele Ferdinand francofil

Sub acest titlu, ziarul parizian „Excelsior" aminteşte că Regele Ferdinand era strănepotul lui Murat, că a refuzat trei propuneri de căsătorie cu principese germane şi că în 1900, pe când era prinţ moştenitor, găsindu-se în trenul Orient-Expres, a declarat unei personalităţi din Viena:

— Dv. ştiţi oare că unchiul meu, regele Carol, în 1866 a trebuit să se deghizeze şi să se ascundă, spre a străbate Austria la apelul poporului român, pentru că guvernul austriac se opunea la intrarea prinţului în România?... Eu n'am uitat asta!

Şi „Excelsior" adaogă: Am văzut-o în 1916!

Coroana de oţel şi buzduganul purtate de d-nii generali Prezan şi Mărdărăscu